

El western

L'expansió dels Estats Units cap a l'oest per terres salvatges i inhòspites i els conflictes que van sorgir durant la seva colonització, especialment a la segona meitat del segle XIX, emmarcat tot plegat en una aura idealitzadora, constitueixen el nucli temàtic d'un dels gèneres més conreats a la història del cinema.

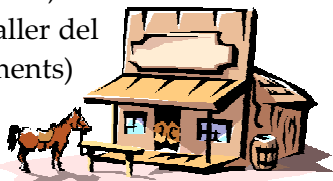
Característiques

L'època: la de la conquesta de l'Oest fins a principis del segle XX.

El Lloc: la frontera americana, un ampli espai no lineal que es va anar desplaçant cap al Pacífic durant el segle XIX.

Els decorats: predomina el paisatge obert que marca una relació estreta entre l'home i el país (prats, deserts, muntanyes, congosts, valls, rius i boscos); la fortalesa militar; l'oficina del xèrif i la presó, el "saloon", el basar, la perruqueria, l'església, el taller del ferrer, el banc (pels atracaments) i, una mica més allunyats, l'estació i el cementiri, el ranxo; el campament indi; la mina d'or.

Els personatges: el trampós. El pioner, l'aventurer, el vaquer, l'executador, el rodamón solitari; el buscador d'or; el noi dolent (badman) a vegades penedit (good badman), el bandit bondadós, el perdonavides a sou, el fora de la llei; el jugador; el xèrif i els seus ajudants; el jutge (expeditiu, fins i tot corrupte; el metge alcohòlic; la dona verge (jove, recatada, institutriu), la dona mare (admirable), la prostituta (buscona, cantant de

cabaret, sovint bondadosa, l'indi; el soldat de cavalleria; el periodista; el polític i el banquer. El cowboy que és el prototipus per excel·lència, interpretat en moltes ocasions per John Wayne, individualitza la gesta col·lectiva que va representar pels Estats Units l'assentament i el domini de les terres de l'Oest gràcies a l'esforç dels pioners. Lliure, solitari, desarrelat i en contacte constant amb la natura més salvatge, reuneix a dalt del seu cavall els trets atemporals del cavaller errant; heroic, fort, valent, amant de l'aventura, dinàmic, generós i victoriós sobre les forces del mal.

Els accessoris: les armes (Colt 45, fusil Winchester, arma blanca) les eines (fuet, llaçada; el cavall, imatge de la llibertat que fins i tot té més importància que la dona); el vestuari (botes de cuir, el barret stetson, el pantaló de cuir o de lona gruixuda, camisa de quadres i de cotó, mocador al coll).

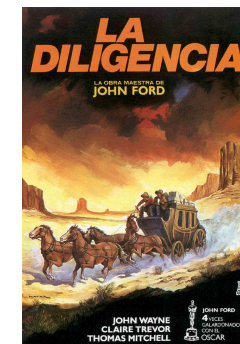
Els temes: els desplaçaments (amb cavalls, carretes, diligència, tren, vaixell); el treball (doma de cavalls, guia de ramats); els conflictes (segregació racial, indis contra pioners, ramaders contra grangers, representants de l'ordre contra fugitius; la lluita per la propietat, pel poder; els actes il·legals (assalt a la diligència, al tren, atracament al banc, rapte, assassinat, linxament, violació, etc.); les modalitats de l'enfrontament (parany, persecució, duel, lluita); la guerra (atacs del indis contra les caravanes i les granges aïllades, massacre dels pells roges i destrucció dels poblats indis per l'exèrcit americà).

Una mica d'història

Cinema mut (1895-1927). Hi ha recollides unes imatges l'any 1894 d'una dansa d'uns indis sioux produïdes per W.K. Laurie Dickson que es poden vincular amb el western però sembla que el primer western com a tal va ser *Asalto y robo al tren* (1903). La productora Edison tenia algunes escenes de Búfalo Bill al circ filmades per Dickson. Després van venir *La caravana de Oregón* (1923) i les sèries de *Brocho Billy* i de *Tom Mix*, que van difondre la imatge gloriosa d'una nació de conqueridors que semblava amb fermesa els valors de la civilització.

La renovació (1929-1949). En la època clàssica del cinema, el western va prosperar amb John Ford amb pel·lícules com *La diligència* (1939). Van aparèixer petits trencaments com: preocupacions sexuals (*Duelo al sol*), preocupacions polítiques i socials (*El forastero*). Per altra banda, la riquesa de la dramaturgia, la complexitat dels personatges (*Río Rojo*), l'evocació justa del passat (*Pasión de los fuertes*), el van consagrar con un gènere de qualitat.

L'edat d'or (1950-1959). La incertesa d'Amèrica afectada per la Guerra de Corea, el macarthianisme i el problema racial, van esquarterar la imatge tradicionalment optimista dels westerns. Els superherois ara són més vulnerables i fràgils. L'antiga imatge de l'indi sanguinari era impensable després de la Segona

Guerra Mundial. *Flecha rota, Apache, La última caza* i *Yuma* en són un exemple. Malgrat l'aparició dels westerns encara encorsetats, destaquen la sèrie de gran pureza en la inspiració d'Anthony Mann i les tres magnífiques joies del gènere representades per *Johnny*

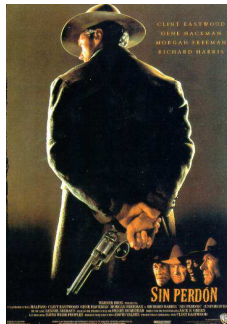
Guitar (Nicholas Ray), *Centauros del desierto* (John Ford) i *Río bravo* (Howard Hawks).

La decadència (1960-1969). És l'època anomenada crepuscular. Els esforços evidents per mantenir l'esperit del western a *El Álamo* i a *La conquista del oeste*, van ser infructuosos perquè *El hombre que mató a Liberty Valance* va marcar la fi d'una època.

Les acaballes (1960-1969).

Sergio Leone va dirigir els spaghetti-westerns més destacats, amb relats senzills i personatges estilitzats com a *La muerte tenía un precio* (1965).

La qüestió índia va clarament tractada a *Soldado azul* i *Pequeño gran hombre. La puerta del cielo* va ser un fracàs contribuint a la desertització del gènere que només se salva els darrers anys amb pel·lícules com *Bailando con lobos* (1990) i les fantàstiques pel·lícules crepusculars i gairebé nocturnes de Clint Easwood.

A la biblioteca tenim:

El álamo
El bueno, el feo y el malo
Camino de Santa Fe
La conquista del oeste
Dos hombres y un destino
Flecha rota
El forajido
El forastero
Hombre de Laramie
Un hombre llamado caballo
El hombre que mató a Liberty Valance
Johnny Guitar
La leyenda de la ciudad sin nombre
Los que no perdonan
Mayor Dundee
La muerte tenía un precio
Pasión de los fuertes
Río bravo
Río grande
Río rojo
Los siete magníficos
Sin perdón
Solo ante el peligro
Unión Pacífico
El valle de la venganza
... i altres

“Quan els fets es converteixen en llegenda, cal imprimir aquesta llegenda”
(El hombre que mató a Liverty Valance, 1962)

PELIS DEL MES

JULIOL

Western

